

**JABATAN
PERTANIAN**

BAHAGIAN KAWALAN RACUN PEROSAK DAN BAJA

GARIS PANDUAN PROGRAM KITAR SEMULA DAN PELUPUSAN BEKAS RACUN PEROSAK

Disediakan oleh
Urusetia Unit Toksikologi, Seksyen Penilaian Teknikal
Bahagian Kawalan Racun Perosak dan Baja (BKRPB)

ISI KANDUNGAN

1. PENGENALAN	1
2. OBJEKTIF	2
3. SKOP	2
4. DEFINISI	2 - 3
5. TANGGUNGJAWAB	3
6. TERMA RUJUKAN	4 - 5
i. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan	4 - 5
• Keanggotaan Jawatan Kuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan (<i>Rujuk Jadual 1</i>)	
ii. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri.....	5 - 7
• Keanggotaan Jawatan Kuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri (<i>Rujuk Jadual 2</i>)	
iii. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Daerah	8
7. KEMPEN KESEDARAN	8
8. TATACARA	9
i. Persediaan Sebelum Melupus.....	9
ii. Bilas Tiga (3) Kali	9 -10
a. Bekas Kecil	9
b. Bekas Besar.....	9 - 10
iii. Pemilihan Tempat Pengumpulan Primer dan Kecil	10 -11
a. Lokasi.....	10
b. Kriteria Pusat Pengumpulan	10 - 11

iv. Pemilihan Tempat Pengumpulan Primer dan Kecil	11
9. PENGURUSAN SISA AIR BILASAN TIGA KALI	12
10. PENGURUSAN BUNGKUSAN RMP	13 - 14
11. BORANG	15
12. RUJUKAN	15
13. CARTA ALIR	15
14. LAMPIRAN	15
15. JADUAL	16
16. TARIKH KUATKUASA	16
17. PENUTUP.....	16

1. PENGENALAN

Bekas racun perosak terpakai adalah Bahan Buangan Terjadual di bawah Kod SW 409, di dalam Jadual Pertama dan perlu dikendalikan mengikut Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005. Bagi tujuan pelupusan, bekas racun perosak yang berdaftar di bawah Akta Racun Perosak 1974 (pindaan 2022) perlu dilupus di pusat pelupusan yang telah dilesenkan oleh Jabatan Alam Sekitar.

Pembuangan bekas racun di kawasan ladang, sungai dan saliran air merupakan kesalahan yang boleh diambil tindakan undang-undang. Bekas racun terpakai juga tidak boleh dibakar secara terbuka kerana boleh menyebabkan pembebasan gas berbahaya yang mencemarkan udara. Ini secara tidak langsung akan memberi kesan negatif ke atas kesihatan manusia. Pembakaran terbuka adalah dilarang di bawah Seksyen 29A, Akta Kualiti Alam Sekeliling 1974.

Kaedah pelupusan bekas racun perosak dengan menanam di dalam tanah juga tidak dibenarkan, kerana sisa baki racun perosak yang masih ada berbahaya dan boleh menyerap dan seterusnya menyebabkan pencemaran sumber air bawah tanah. Selain itu, ia juga tidak boleh dibuang di kawasan ladang, sungai dan saliran.

Oleh itu, satu kaedah pelupusan bekas racun perosak selaras dengan standard *Food Agricultural Organization* (FAO) dilaksanakan di dalam negara. Untuk tujuan ini bekas racun perosak perlu diurus dengan baik dengan prosedur bilasan tiga (3) kali, dikumpul di tempat yang sesuai dan dilupus atau digunakan semula untuk tujuan kitar semula. Bekas yang telah dibilas tiga (3) kali tidak lagi dikategorikan sebagai Bahan Buangan Terjadual di bawah Peraturan - Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005.

Menerusi program ini, bekas racun perosak yang hendak dilupuskan dimanfaatkan untuk dijadikan barangan kitar semula untuk kegunaan industri bukan makanan seperti bekas semaian, bekas racun perosak, palet, paip irigasi dan lain-lain melalui syarikat kitar semula dan pengilang yang diiktiraf oleh Jawatankuasa Mesyuarat Program Kitar Semula Peringkat Negeri.

Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak ini mula dilaksanakan sebagai projek perintis di Cameron Highlands pada tahun 2003. Pada pertengahan 2004 program ini telah diperluaskan di Tangkak, Johor, Projek Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADP) Barat Laut Selangor dan perladangan kelapa sawit di Johor. Program ini telah mendapat sokongan padu dari pihak pengurusan atasan Jabatan Pertanian untuk diperluaskan pelaksanaannya ke seluruh negara.

2. OBJEKTIF

- a. Memastikan bahawa pelupusan bekas racun perosak dikendalikan teratur dan selamat demi memelihara alam sekitar daripada pencemaran dan selaras dengan prinsip serta keperluan Amalan Pertanian Baik (APB).
- b. Mengurangkan risiko akibat racun perosak dan meningkatkan tahap pengurusan pelupusan bekas racun perosak secara berhemah oleh pengguna racun perosak di Malaysia.
- c. Menyediakan platform pelupusan yang praktikal.
- d. Mendapat pengembalian bekas-bekas racun perosak *High Density Polyethylene* (HDPE), *Polypropylene* (PP), *Polyamide Polyethylene* (PA-PE) dan *Polyethylene Terephthalate* (PETE) atau jenis pembungkusan plastik yang mempunyai kod (1 atau 2 atau 5) yang telah dibilas tiga (3) kali bagi tujuan kitar semula.

3. SKOP

Garis Panduan ini digunakan oleh semua pegawai di Jabatan Pertanian Malaysia, Kementerian, Agensi, Jabatan dan pihak berkepentingan yang terlibat dalam penggunaan racun makhluk perosak.

4. DEFINISI

- a. Buangan Terjadual – Apa-apa buangan yang termasuk dalam kategori buangan yang disenaraikan dalam Jadual Pertama Peraturan-Peraturan Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005
- b. Jawatankuasa Peringkat Kebangsaan – Dipengerusikan oleh Timbalan Ketua Pengarah Pertanian (Pengurusan & Regulatori) dan urusetia adalah pegawai di Ibu Pejabat Bahagian Kawalan Racun Perosak dan Baja
- c. Jawatankuasa Peringkat Negeri – Dipengerusikan oleh Pengarah Pertanian Negeri/ Timbalan Pengarah Pertanian Negeri dan urusetia adalah Kuasa Usaha Bahagian Kawalan Racun Perosak & Baja Negeri bersama Desk Officer Negeri
- d. Setiausaha (Negeri) – Seseorang pegawai daripada Bahagian Kawalan Racun Perosak dan Baja Negeri
- e. *Desk Officer* Negeri – Seseorang pegawai daripada Jabatan Pertanian Negeri

- f. Pegawai Bertanggungjawab (PIC) –
 - i. Penolong Pegawai Pertanian atau Agen Pengembangan Tanaman (APT) bagi Jabatan Pertanian;
 - ii. Pegawai-pegawai daripada agensi luar seperti MADA, KADA, IADA dan lain-lain
- g. Pusat Pengumpulan Primer – Pusat pengumpulan utama yang mempunyai kapasiti ruang pengumpulan adalah lebih daripada 500 kg
- h. Pusat Pengumpulan Kecil – Pusat pengumpulan kecil/ sangkar yang mempunyai kapasiti ruang pengumpulan adalah kurang daripada 500 kg
- i. Amaun Terkumpul – Jumlah kutipan bekas racun perosak yang telah diambil oleh syarikat kitar semula atau pengilang
- j. Bekas/ Bungkus – Apa-apa benda yang dalamnya atau dengannya sesuatu racun makhluk perosak atau apa-apa makanan, mengikut mana-mana yang berkenaan, dikandungkan, dibalut, ditutup atau diisikan

5. TANGGUNGJAWAB

Garis Panduan ini dibawah tanggungjawab:

- a. Timbalan Ketua Pengarah (Pengurusan dan Regulatori) sebagai pengerusi peringkat kebangsaan
- b. Pengarah Pertanian Negeri/ Timbalan Pengarah bertanggungjawab sebagai pengerusi peringkat negeri
- c. Ketua Seksyen Penilaian Teknikal bertanggungjawab menyelia dan mengemaskini Garis Panduan dari semasa ke semasa
- d. *Desk Officer* Negeri sebagai penyelaras aktiviti dan pelaporan kemajuan Program Kitar Semula Negeri

6. TERMA RUJUKAN

i. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan

1. Mengadakan mesyuarat sekurang-kurangnya **satu (1) kali** setahun bertujuan untuk menilai, mengenalpasti dan mengambil tindakan pelaksanaan program.
2. Memberi panduan dan khidmat sokongan kepada jawatankuasa di peringkat negeri jika terdapat isu dan masalah untuk menjalankan Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak.
3. Semua ahli dalam jawatankuasa ini adalah atas pencalonan dari Bahagian/ Jabatan/ Agensi yang berkaitan.

Keanggotaan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan (*Rujuk Jadual 1*):

Pengerusi : Timbalan Ketua Pengarah Pertanian (Pengurusan & Regulatori)

Urusetia : Ketua Unit Toksikologi, Seksyen Penilaian Teknikal BKRPB

Ahli Jawatankuasa Tetap:

1. Pengarah Bahagian Kawalan Racun Perosak dan Baja
2. Pengarah Bahagian Pembangunan Industri Tanaman (BPIT)
3. Pengarah Bahagian Pengembangan Pertanian (BPP)
4. Pengarah Bahagian Kawalan Kualiti Tanaman (BKKT)
5. Pengarah Bahagian Perkhidmatan Makmal (BPM)
6. Pengarah Bahagian Pertanian Bandar (BPB)
7. Pengarah Pertanian Negeri
8. Jabatan Alam Sekitar (JAS)
9. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
10. Kementerian Perumahan & Kerajaan Tempatan (KPKT)
11. Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (DOSH)
12. Lembaga Pertubuhan Peladang (LPP)
13. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA)
14. Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA)

15. Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA)
16. Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB)
17. Lembaga Perindustrian Nanas Malaysia (LPNM)
18. Pihak Industri (MCPA, MPOA, MPMA)
19. Ketua Seksyen Pendaftaran & Pematuhan
20. Ketua Seksyen Penilaian Teknikal
21. Ketua Seksyen Penguatkuasaan
22. Ketua Seksyen Pelesenan

Ahli -Ahli Tambahan (*Co-Opted Members*):

1. Ketua Unit Spesifikasi Produk
2. Ketua Unit Efikasi
3. Ketua Unit Residu
4. Lain-lain Jabatan/ Agensi/ NGO/ Sektor Swasta/ Korporat

ii. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri

1. Perlu bersidang sekurang-kurangnya **dua (2) kali atau lebih** dalam setahun mengikut keperluan isu dan permasalahan yang hendak diperbincangkan di peringkat Jawatankuasa.
2. Jawatankuasa peringkat negeri (Pengarah/ Timbalan Pengarah Bersama *Desk Officer* Negeri dan Setiausaha (Negeri)) bertanggungjawab untuk memantau, menilai, mengenalpasti dan mengambil tindakan pelaksanaan program.
3. *Desk Officer* (Negeri) menyediakan dan mengemukakan pelaporan kemajuan Program Kitar Semula yang telah dianalisa ke Setiausaha (Negeri) setiap tiga (3) bulan untuk dibentangkan semasa mesyuarat.
4. Setiausaha (Negeri) menyediakan dan mengemukakan pelaporan kemajuan Program Kitar Semula yang telah dianalisa pada mesyuarat di peringkat negeri ke Setiausaha (Kebangsaan) pada setiap enam (6) bulan.
5. Memberi panduan dan khidmat sokongan kepada jawatankuasa di peringkat negeri jika terdapat isu dan masalah untuk menjalankan Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak.

6. Pegawai Bertanggungjawab (PIC) pusat pengumpulan bagi agensi-agensi luar seperti MADA, KADA dan lain-lain perlu memastikan bekas racun yang telah dikutip dihantar kepada syarikat kitar semula dan pengilang secara berkala yang mempunyai lesen perniagaan dan perindustrian dari Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan direkodkan pada Borang Kutipan Bekas Racun Perosak (**Rujuk Lampiran 2**) dan menghantar salinan kepada Setiausaha (Negeri).
7. Memberikan kebenaran pada syarikat kitar semula dan pengilang bagi pengumpulan dan pemprosesan bekas racun perosak.
8. Semua ahli dalam jawatankuasa ini adalah atas pencalonan dari Bahagian/ Jabatan/ Agensi yang berkaitan.

Keanggotaan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak

Peringkat Negeri (*Rujuk Jadual 2*):

Pengerusi : Pengarah Pertanian Negeri/Timbangan Pengarah

Setiausaha (Negeri) : K/U BKRPB Negeri / Desk Officer Negeri

(Bahagian Pengembangan Pertanian WP Labuan)

Desk Officer Negeri : Jabatan Pertanian Negeri

Ahli Jawatankuasa :

1. Pegawai Pertanian Daerah
2. Penolong Pegawai Pertanian/ APT
3. Bahagian Pengembangan Pertanian (BPP)
4. Bahagian Kawalan Kualiti Tanaman (BKKT)
5. Bahagian Biosekuriti Tumbuhan (BBT)
6. Jabatan Alam Sekitar (JAS)
7. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM)
8. Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (DOSH)
9. Lembaga Pertubuhan Peladang (LPP)
10. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA)
11. Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA)

12. Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA)
13. Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB)
14. Lembaga Perindustrian Nenas Malaysia (LPNM)
15. Pihak Industri (MCPA, MPOA, MPMA)

Lain-lain Jabatan/ agensi/ NGO/ Sektor Swasta/ Korporat yang terlibat mengikut keperluan JK Peringkat Negeri masing-masing seperti:

1. Lembaga Pertubuhan Peladang (LPP)
2. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA)
3. Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA)
4. Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA)
5. Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB)
6. Lembaga Perindustrian Nenas Malaysia (LPNM)
7. Pihak Industri (MCPA, MPOA, MPMA)

Ahli -Ahli Tambahan (*Co-Opted Members*):

1. Lain-lain Jabatan/ Agensi/ NGO/ Sektor Swasta/ Korporat

iii. Terma Rujukan Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Daerah

1. Pegawai Pertanian Daerah mendapatkan dan mengumpul maklumat daripada Agen Pengembangan Tanaman (APT) dan menyediakan pelaporan untuk dilaporkan kepada *Desk Officer* Negeri yang telah dilantik pada **setiap satu (1) bulan (Format pelaporan adalah seperti *Lampiran 1*).**
2. Pegawai Pertanian Daerah bertindak sebagai urus setia bagi peringkat daerah, sekiranya terpilih untuk melaksanakan program ini.
3. Memberi panduan dan khidmat sokongan kepada petani jika terdapat isu dan masalah untuk menjalankan Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak.
4. Pegawai Bertanggungjawab (PIC) pusat pengumpulan bagi daerah perlu memastikan bekas racun yang telah dikutip dihantar kepada syarikat kitar semula dan pengilang secara berkala yang mempunyai lesen perniagaan dan perindustrian dari Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) dan direkodkan pada Borang Kutipan Bekas Racun Perosak (***Rujuk Lampiran 2***) dan menghantar salinan kepada Setiausaha (Negeri).

7. KEMPEN KESEDARAN

- a. Mengenalpasti dan mengatur pendekatan serta kaedah kempen kesedaran yang sesuai untuk menerangkan prosedur membilas tiga kali di peringkat kawasan.
- b. Mencetak poster, risalah, *sticker*, *leaflets* dan lain-lain bahan untuk kempen (jika perlu).
- c. Kempen melalui secara siaran radio negeri, *live* facebook jabatan dan webinar.

8. TATACARA

i. Persediaan Sebelum Melupus

Setelah RMP habis digunakan, bekas yang telah kosong perlu dibilas dengan segera kerana ia cara yang paling baik dan mudah untuk bekas itu dibersihkan. Bagaimanapun bekas besi RMP yang digunakan sebagai fumigan tidak perlu dibilas dan ditebuk. Bekas plastik, aluminium dan kaca boleh dibersihkan secara manual atau menggunakan mesin pembilas bertekanan tinggi (bergantung kepada keperluan). Semasa aktiviti membilas dijalankan, peralatan pelindung diri (PPE) yang bersesuaian perlu dipakai. Antara PPE yang perlu dipakai seperti sarung tangan (jenis *nitrile*), baju lengan panjang, kasut but, apron (jenis *nitrile*), dan pelindung muka.

ii. Bilas Tiga (3) Kali

a. Bekas Kecil

1. Tuang sehingga habis sisa racun perosak ke dalam tong penyembur dan tunggu kira-kira 30 saat.
2. Isikan suku air bersih ke dalam bekas kosong.
3. Tutupkan bekas dengan penutup dan goncang selama 30 saat.
4. Tuang air bilasan ke dalam tong penyembur.
5. Ulang langkah 2, 3 dan 4 untuk bilasan kedua dan ketiga. Cuci bahagian luar bekas dengan bersih dan tebuk.
6. Keringkan bekas secara terbalik dan hantar ke pusat pengumpulan kitar semula.

b. Bekas Besar (> 20 Liter)

1. Kosongkan isi kandungan bekas ke dalam peralatan aplikasi atau tong khas simpanan air bilasan.
2. Penuhkan $\frac{1}{4}$ bekas dengan air bersih.
3. Tutup bekas dengan ketat.
4. Baringkan bekas dan gulingkan ke depan dan ke belakang, sekurang lengkap 1 pusingan selama 30 saat.
5. Tegapkan semula bekas dan gerakkan ke depan dan ke belakang beberapa kali.

6. Pusingkan bekas dan gerakkan ke depan dan ke belakang beberapa kali.
7. Kosongkan air bilasan ke dalam peralatan aplikasi atau tong khas simpanan air bilasan untuk kegunaan kemudian atau dilupuskan. Ulang langkah ini sekurang-kurangnya dua kali sehingga bekas kelihatan bersih.

iii. Pemilihan Tempat Pengumpulan Primer dan Kecil

a. Lokasi

1. Di kawasan kampung (balai informasi pertanian dan lain-lain)/ aktiviti pertanian (Taman Kekal Pengeluaran Makanan (TKPM), IADA dan lain-lain).
2. Di kawasan pejabat pertanian negeri dan daerah.

b. Kriteria Pusat Pengumpulan

i. Pusat Pengumpulan Primer

1. Berbumbung, berdinding, kering, pengudaraan yang baik dan pencahayaan yang cukup mengikut spesifikasi yang ditetapkan (**Rujuk Lampiran 3**) dan mempunyai sumber air, longkang, tangki basuhan air racun dan akses jalan pada kenderaan.
2. Kapasiti ruang pengumpulan adalah > 500kg dan ke atas.
3. Bertutup dan berkunci dan disimpan oleh individu yang dipertanggungjawabkan.
4. Pamerkan papan tanda **BAHAYA, JOM KITAR SEMULA, BILAS 3 KALI, NO TELEFON PIC** dan **PUSAT KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK** di tempat yang mudah dilihat (**Rujuk Lampiran 4**).
5. Mempunyai rekod yang sentiasa dikemaskini (**Rujuk Lampiran 2**).
6. Mempunyai label asal dalam keadaan sempurna bagi setiap RMP (jika ada).
7. Boleh menggunakan spesifikasi kabin sebagai stor pengumpulan bekas racun perosak (**Rujuk Lampiran 3**).
8. Tidak dikawasan yang boleh dinaiki air/ banjir.

ii. Pusat Pengumpulan Kecil

1. Berbumbung, berdinding, kering, pengudaraan yang baik dan pencahayaan yang cukup mengikut spesifikasi yang ditetapkan (**Rujuk Lampiran 3**).
2. Saiz dimensi pusat pengumpulan adalah seperti di **Lampiran 5** (sebagai panduan sahaja dengan tertakluk peruntukan negeri masing-masing dan keluasan ladang).
3. Kapasiti ruang pengumpulan adalah 500kg dan ke bawah.
4. Bertutup dan berkunci (mengikut *design* pusat pengumpulan kecil yang ada) dan disimpan oleh individu yang dipertanggungjawabkan.
5. Pamerkan papan tanda **BAHAYA, JOM KITAR SEMULA, BILAS 3 KALI, NO TELEFON PEJABAT PIC** dan **PUSAT KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK** di tempat yang mudah dilihat (**Rujuk Lampiran 4**).
6. Mempunyai rekod yang sentiasa dikemaskini dan memastikan rekod dihantar kepada *Desk Officer* Negeri (**Rujuk Lampiran 2**).
7. Rekod kutipan penghantaran bekas racun perlu di lengkap mengikut format yang disediakan. (**Rujuk Lampiran 2**).
8. Mempunyai label asal dalam keadaan sempurna bagi setiap RMP (jika ada)
9. Tidak dikawasan yang boleh dinaiki air/ banjir.

iv. Pemilihan Syarikat Kitar Semula dan Pengilang

Pengesahan syarikat kitar semula dan pengilang ditentukan dalam mesyuarat Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri yang dihadiri bersama Jabatan Alam Sekitar (JAS) dan Pihak Berkuasa Tempatan (PBT). Kriteria adalah seperti berikut:

1. Mempunyai lesen perniagaan dan perindustrian dari PBT dan syarat-syarat lain yang ditetapkan oleh PBT atau lesen yang dikeluarkan oleh JAS (SW 409).
2. Laporan pemeriksaan awal disediakan oleh urus setia negeri mengikut format yang telah disediakan (**Rujuk Lampiran 6**).

9. PENGURUSAN SISA AIR BILASAN TIGA KALI

Air bilasan adalah campuran RMP dengan air atau bahan pencuci yang digunakan semasa membasuh peralatan aplikasi semburan, melakukan prosedur bilas tiga kali atau mencuci PPE. Selepas melakukan aktiviti ini, air bilasan RMP **TIDAK BOLEH** dibuang terus ke dalam longkang, saliran air atau sungai. Ini boleh memberi kesan bahaya kepada kesihatan awam, hidupan liar dan alam sekitar. Bagi RMP kegunaan pertanian, air bilasan yang disimpan semalaman boleh digunakan semula sebagai larutan bancuhan sebelum penyemburan bagi tanaman yang sama sahaja.

Jika tidak digunakan, air bilasan bekas RMP sama ada kegunaan pertanian atau Operator Pengendali Kawalan Makhluk Perosak (PCO), air bilasan tersebut perlu disimpan dalam suatu tong khas atau kawasan simpanan terbuka yang dibina menggunakan spesifikasi yang boleh mengelak kebocoran air ke dalam tanah. Air bilasan yang disimpan dalam tong khas perlu dilupus mengikut Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005.

10. PENGURUSAN BUNGKUSAN RMP

BIL	JENIS BUNGKUSAN RMP	KAEDAH PELUPUSAN
1	<p>Plastik</p> 	<p>Dibilas tiga (3) kali dan ditebuk sebelum dihantar ke Pusat Pengumpulan Bekas RMP di Pejabat Pertanian Negeri atau mana-mana pusat pengumpulan yang menyertai Program Kitar Semula Jabatan Pertanian.</p>
2.	<p>Plastik (Pek)</p> 	<p>Dibilas tiga kali sebelum dilupuskan sebagai sampah domestik.</p>
3.	<p>Kertas kadbod (<i>primary packaging</i>) dan pek plastik (<i>secondary packaging</i>)</p> <p>Bekas RMP yang diperbuat daripada kertas kadboard yang tidak tersentuh secara langsung dengan racun perosak boleh dianggap tidak tercemar.</p>	<p>Jenis kadbod atau kertas dilupuskan sebagai sampah domestik dan tidak perlu melalui prosedur bilas tiga kali.</p> <p>Bagi pembungkusan pek plastik yang terdapat dalam bekas kotak kadboard atau kertas perlu dibilas tiga kali sebelum dilupuskan sebagai sampah domestik.</p>

BIL	JENIS BUNGKUSAN RMP	KAEDAH PELUPUSAN
4.	Sachet <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	Dibilas tiga kali sebelum dilupuskan sebagai sampah domestik.
5.	Kaca <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	Dibilas tiga kali sebelum dilupuskan sebagai sampah domestik.
6.	Aluminium atau Besi <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	Dibilas tiga kali sebelum dilupuskan sebagai sampah domestik. Walaubagaimanapun, bekas RMP aluminium yang digunakan sebagai fumigan tidak perlu dibilas dan ditebuk. Ianya perlu dilupuskan mengikut Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005.
7	Aerosol <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	Dilupuskan sebagai sampah domestik.

11. BORANG

- a. Borang Kutipan Bekas Racun Perosak Bagi Program Kitar Semula (Lampiran 2)
- b. Borang Laporan Pemeriksaan Syarikat Kitar Semula (Lampiran 6)

12. RUJUKAN

- a. Peraturan Kualiti Alam Sekeliling (Buangan Terjadual) 2005
- b. Akta Racun MakhluK Perosak 1974

13. CARTA ALIR

- a. Carta Alir 1: Mesyuarat Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun MakhluK Perosak Peringkat Kebangsaan/Negeri
- b. Carta Alir 2: Pelaporan Kemajuan Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak
- c. Carta Alir 3: Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak (Peringkat Daerah dan Negeri)
- d. Carta Alir 4: Kitar Semula Bekas Racun MakhluK Perosak
- e. Carta Alir 5: Bilas Tiga (3) Kali Bekas Racun MakhluK Perosak di Pusat Primer dan Kecil

14. LAMPIRAN

- a. Lampiran 1: Format Pelaporan Kemajuan Program Kitar Semula
- b. Lampiran 2: Borang Kutipan Bekas Racun Perosak Bagi Program Kitar Semula
- c. Lampiran 3: Gambar Pusat Pengumpulan Primer dan Kecil
- d. Lampiran 4: Papan Tanda bagi Pusat Pengumpulan
- e. Lampiran 5: Saiz Dimensi Pusat Pengumpulan Kecil
- f. Lampiran 6: Borang Laporan Pemeriksaan Syarikat Kitar Semula
- g. Lampiran 7: Gambar Prosedur Bilas Tiga (3) Kali Bekas Racun Perosak

15. JADUAL

- a. Jadual 1: Keanggotaan dan Peranan Ahli Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan
- b. Jadual 2: Keanggotaan dan Peranan Ahli Jawatankuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri

16. TARIKH KUATKUASA

Garis panduan ni dikuatkuasa pada 1 Oktober 2023.

17. PENUTUP

Semua Kementerian, Agensi, Jabatan dan pihak berkepentingan yang terlibat hendaklah mengambil perhatian dan mematuhi Garis Panduan ini yang berkuatkuasa pada tarikh yang ditetapkan. Sebarang pertanyaan berhubung Garis Panduan ini boleh dikemukakan kepada:

Urusetia Kebangsaan

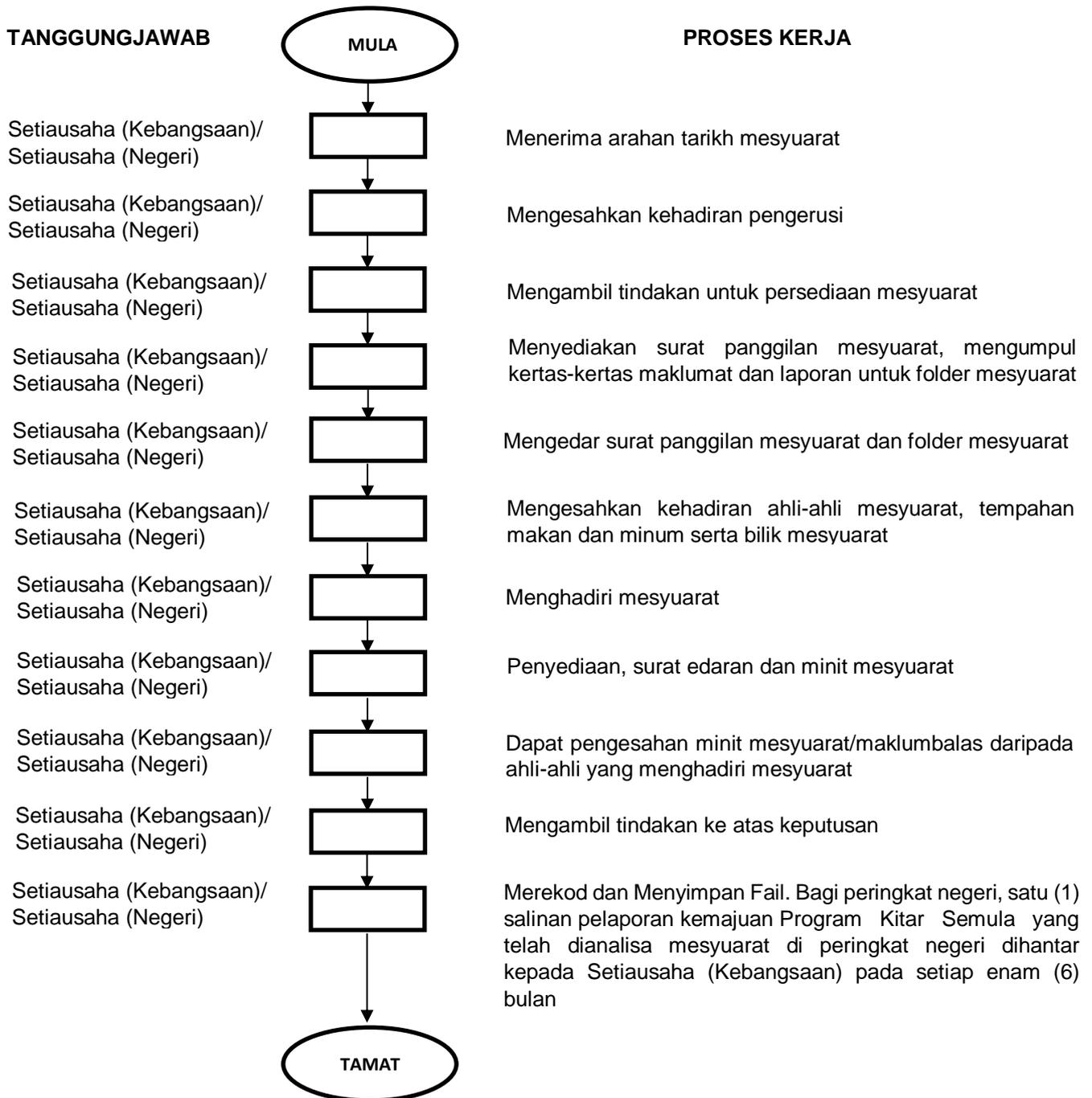
Unit Toksikologi

Seksyen Penilaian Teknikal

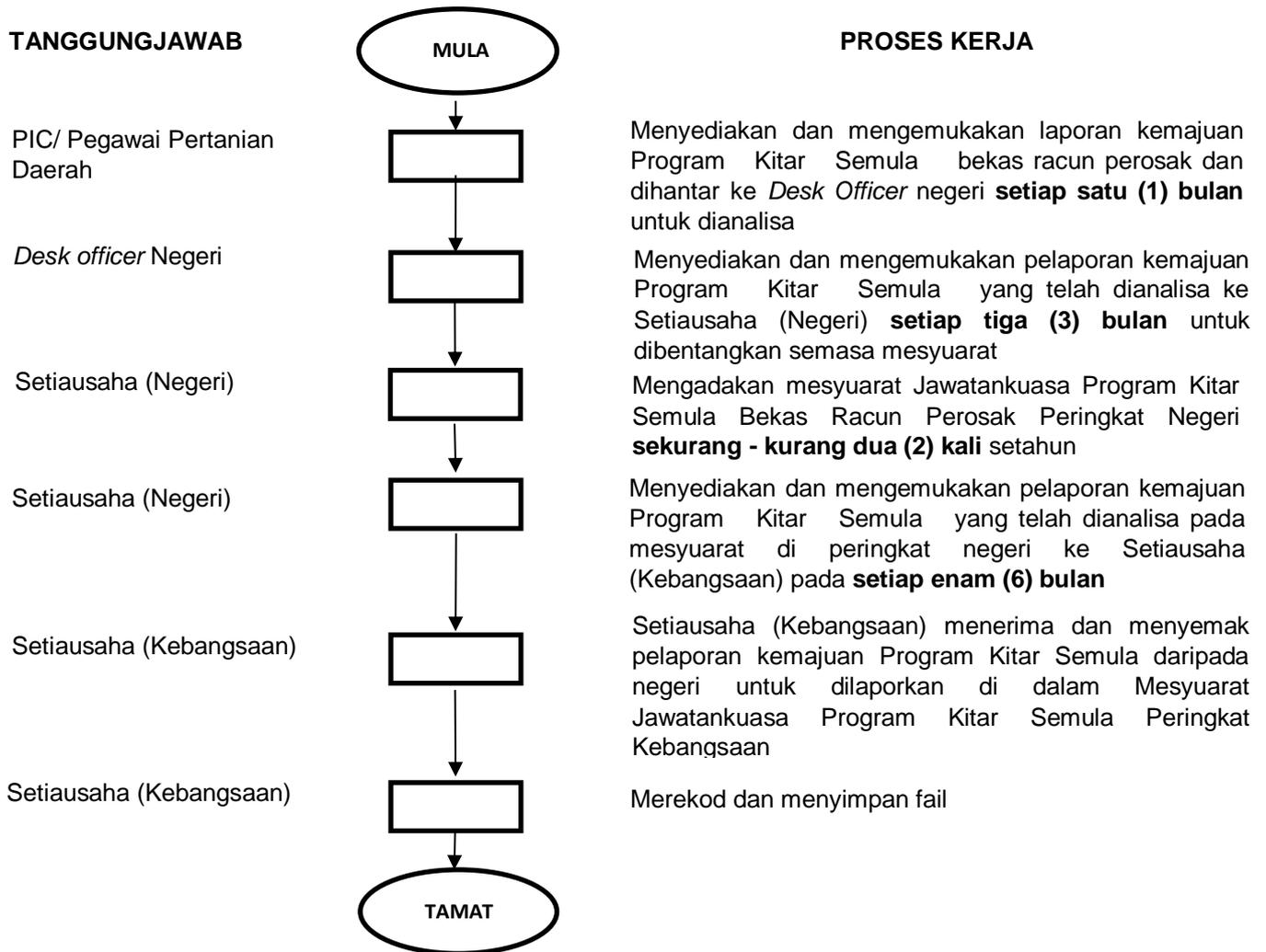
Bahagian Kawalan Racun Perosak (BKRPB)

CARTA ALIR

**CARTA ALIR 1: MESYUARAT JAWATANKUASA PROGRAM KITAR SEMULA BEKAS
RACUN MAKHLUK PEROSAK PERINGKAT KEBANGSAAN/NEGERI**

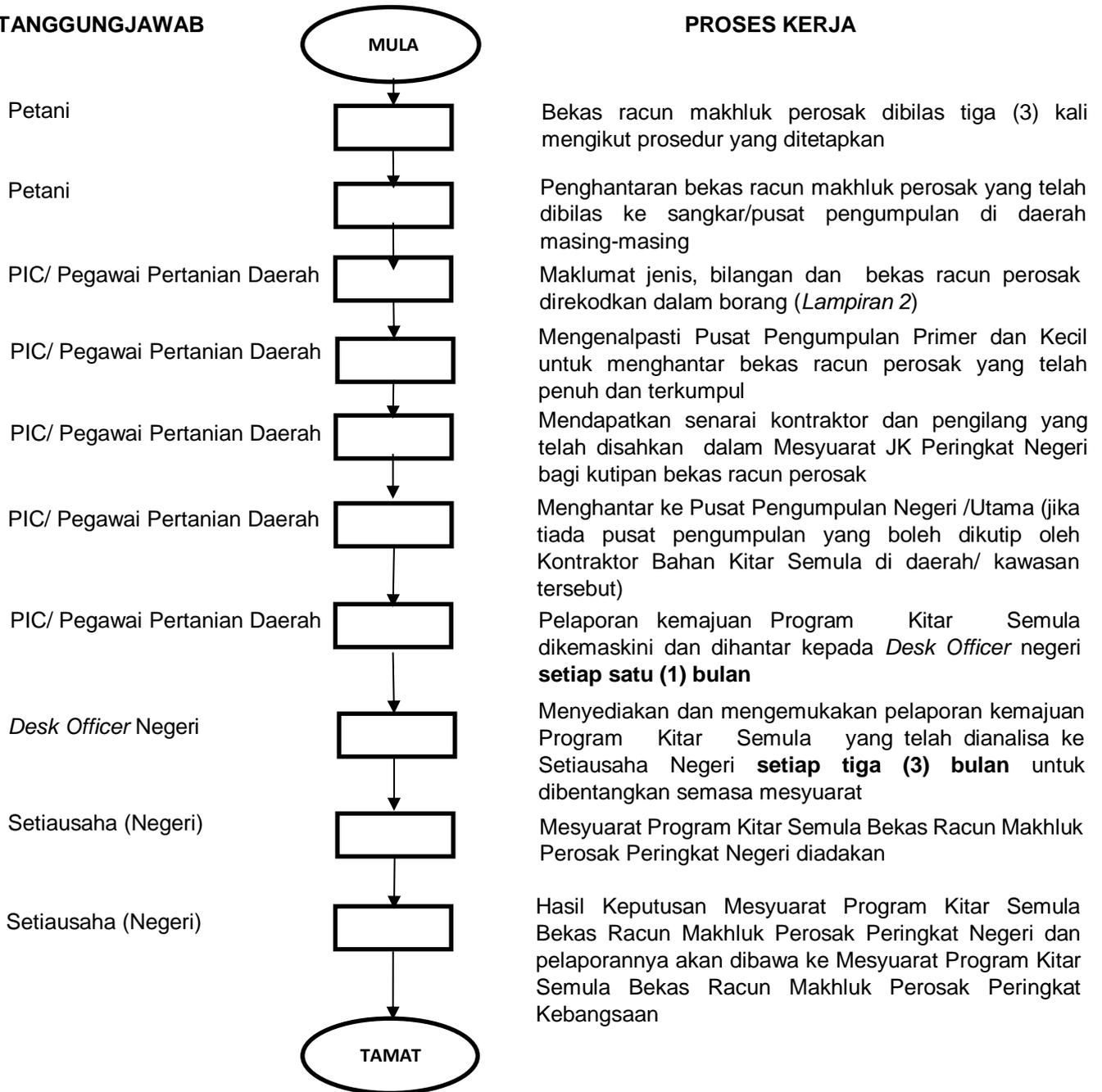
CARTA ALIR 2: PELAPORAN KEMAJUAN PROGRAM KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK

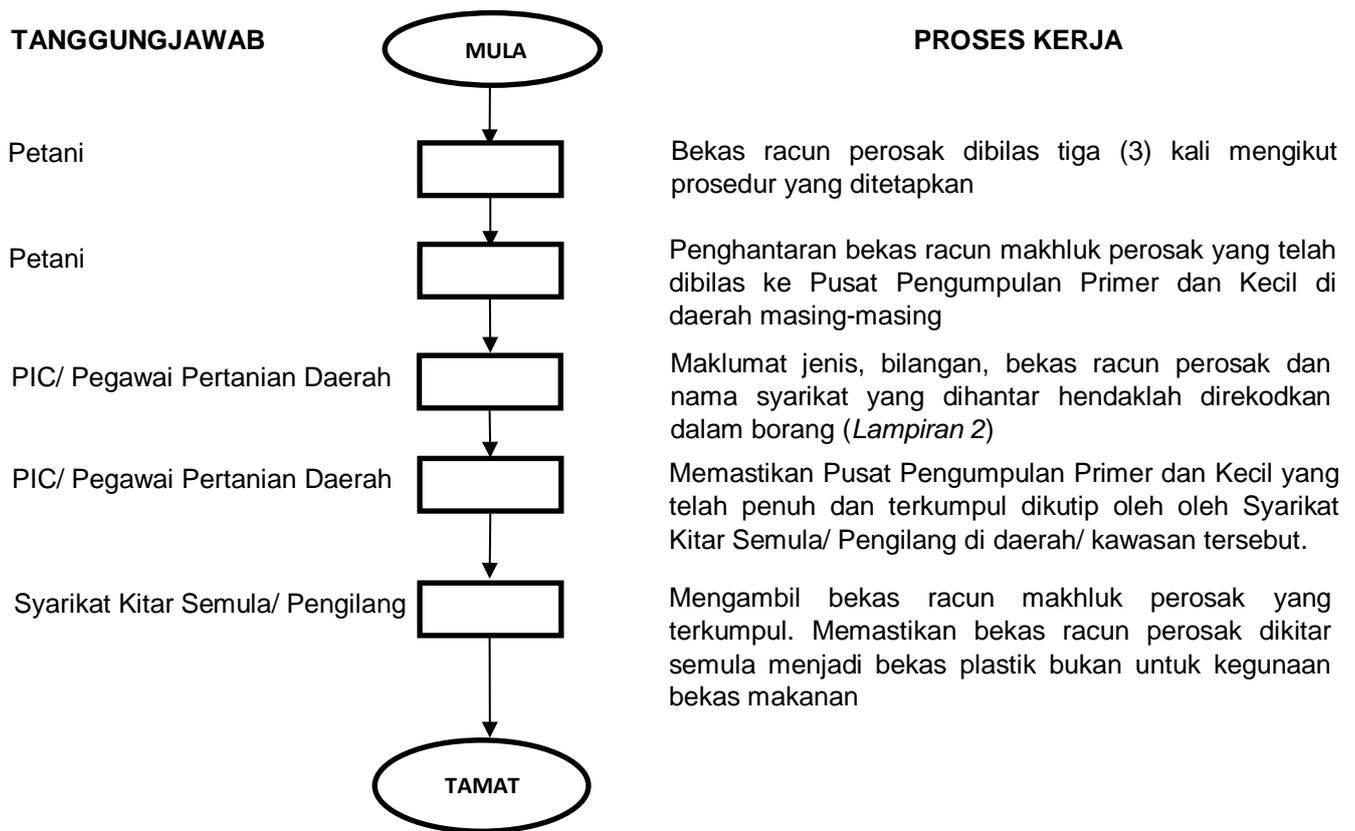
**CARTA ALIR 3: PROGRAM KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK
(PERINGKAT DAERAH DAN NEGERI)**

TANGGUNGJAWAB

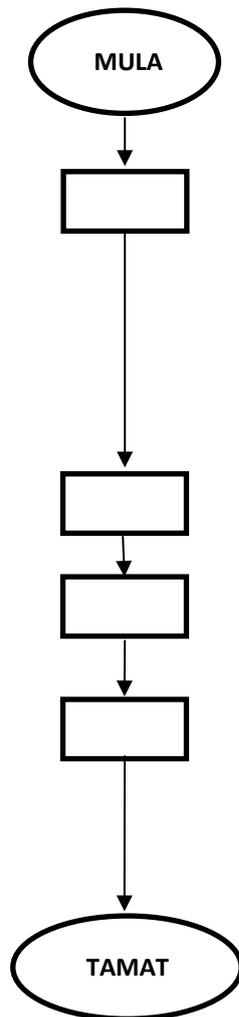
PROSES KERJA

CARTA ALIR 4: KITAR SEMULA BEKAS RACUN MAKHLUK PEROSAK

CARTA ALIR 5: BILAS TIGA (3) KALI BEKAS RACUN MAKHLUK PEROSAK DI PUSAT PRIMER DAN KECIL

Tuang sehingga habis sisa racun perosak ke dalam tong penyembur dan tunggu kira-kira 30 saat

1. Isikan suku air bersih ke dalam bekas racun kosong
2. Tutupkan bekas dengan penutup dengan penutup dan goncang selama 30 saat
3. Tuang air bilasan ke dalam tong penyembur racun

Ulangi langkah 1 - 3 untuk bilasan kali ke 2 dan ke 3

Cuci bahagian luar bekas dengan bersih dan tebuk

Keringkan bekas plastik secara terbalik dan hantar ke pusat pengumpulan kecuali bekas kaca, kertas kadbod, aluminium, dan lain-lain hendaklah dilupus mengikut kaedah seperti dalam **Pengurusan Bungkusan RMP**

LAMPIRAN

LAMPIRAN 1

LAPORAN KEMAJUAN PROGRAM KITAR SEMULA BEKAS RACUN MAKHLUK PEROSAK DI NEGERI _____ BAGI TAHUN _____

Jabatan Pertanian Negeri _____
Bahagian Kawalan Racun Perosak dan Baja, _____

ISI KANDUNGAN

- RINGKASAN PELAPORAN KEMAJUAN
 - MESYUARAT PERINGKAT NEGERI
 - KEMPEN KESEDARAN KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK
 - KEMPEN KESEDARAN MELALUI MEDIA/TV/RADIO/CERAMAH/MAJLIS PENERANGAN
 - PUSAT PENGUMPULAN KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK (SEDIA ADA)
 - PUSAT PENGUMPULAN KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK (BARU)
 - AMAUN TERKUMPUL BEKAS RACUN MENGIKUT AKTIVITI
- MASALAH DAN CADANGAN/ PENAMBAIKAN PROGRAM KITAR SEMULA

KEMPEN KESEDARAN KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK

BIL.	AKTIVITI	TARIKH	TEMPAT	PESERTA
1.				
2.				
3.				
			JUMLAH	

GAMBAR

KEMPEN KESEDARAN MELALUI MEDIA/TV/RADIO

BIL.	AKTIVITI	TARIKH	TEMPAT
1			
2.			

GAMBAR

CERAMAH DAN MAJLIS PENERANGAN

BIL.	AKTIVITI	TARIKH	TEMPAT	PESERTA
1.				
2.				
3.				
			JUMLAH	

GAMBAR

GRAF PUSAT PENGUMPULAN KITAR SEMULA BEKAS RACUN PEROSAK MENGIKUT DAERAH

AMAUN TERKUMPUL BEKAS RACUN MENGIKUT AKTIVITI TAHUN _____

BIL	AKTIVITI*	PUSAT PENGUMPULAN	AMAUN TERKUMPUL		CATATAN
			UNIT @ BERAT	NILAI(RM)	
1.	i. Daerah				
	ii. Ladang Swasta				
	iii. TKPM				
	iv. Syarikat Pengitar/ Pembeli				

GRAF AMAUN TERKUMPUL BEKAS RACUN MENGIKUT AKTIVITI

Maklumat perlu ada:

- Daerah
- Ladang swasta
- TKPM
- Syarikat Pengitar/Pembeli (cth: G-Planter dll)

GRAF AMAUN TERKUMPUL BEKAS RACUN TAHUN 2004 - _____

MASALAH DAN CADANGAN/ PENAMBAIKAN PROGRAM KITAR SEMULA

BIL	PERKARA		CATATAN
	ISU DAN MASALAH	CADANGAN/PENAMBAHBAIKAN	
1			
2			
3			
4			

TERIMA KASIH

BORANG KUTIPAN BEKAS RACUN PEROSAK BAGI PROGRAM KITAR SEMULA

A. MAKLUMAT KUTIPAN

Lokasi Pusat Pengumpulan	:		
Jumlah Kutipan	:	botol	kg
Tarikh	:		

B. MAKLUMAT SYARIKAT KITAR SEMULA

i. SYARIKAT KITAR SEMULA

Nama Syarikat :

Alamat Syarikat :

No. Telefon :

Tandatangan :

ii. PENGILANG

Nama Syarikat :

Alamat Syarikat :

No. Telefon :

Tandatangan :

C. MAKLUMAT PIC PUSAT PENGUMPULAN

Nama :

No. Telefon Untuk Dihubungi :

Tandatangan :

Borang ini perlu disediakan dalam tiga (3) salinan :

1. PIC Pusat Pengumpulan
2. Syarikat Kitar Semula/ Pengilang

TKPM Lanchang

TKPM Besut

Fertigasi Rhu Tapai

Kota Bharu (Ibu Pejabat - Lundang)

Kompleks Pertanian Chembong

Gambar 1 : Contoh Pusat Pengumpulan Primer

Pusat Pertanian Sg Telor, Johor

Kg Baru Sengkang, Senai, Johor

TKPM Kota Perdana, Pekan

Gambar 2 : Contoh Pusat Pengumpulan Kecil

2 kaki lebar

BAHAYA!

Tempat Pengumpulan Bekas
Racun Perosak
(Plastik Sahaja)

1 kaki lebar

JOM

KITAR SEMULA BEKAS RACUN

LAKUKAN BILASAN 3 X !!!

**SILA ULANGI LANGKAH-LANGKAH
DIBAWAH INI 3 X**

**TITISKAN BAKI RACUN PEROSAK
KEDALAM TONG PENYEMBUR
SEKURANG-KURANGNYA 30 SAAT
ISIKAN BEKAS TERSEBUT DENGAN AIR
BERSIH HINGGA SUKU SUKATAN**

1
2
3

**TUTUP BEKAS DAN GONCANG SELAMA 30
SAAT
TUANG AIR BILASAN KEDALAM TONG
PENYEMBUR**

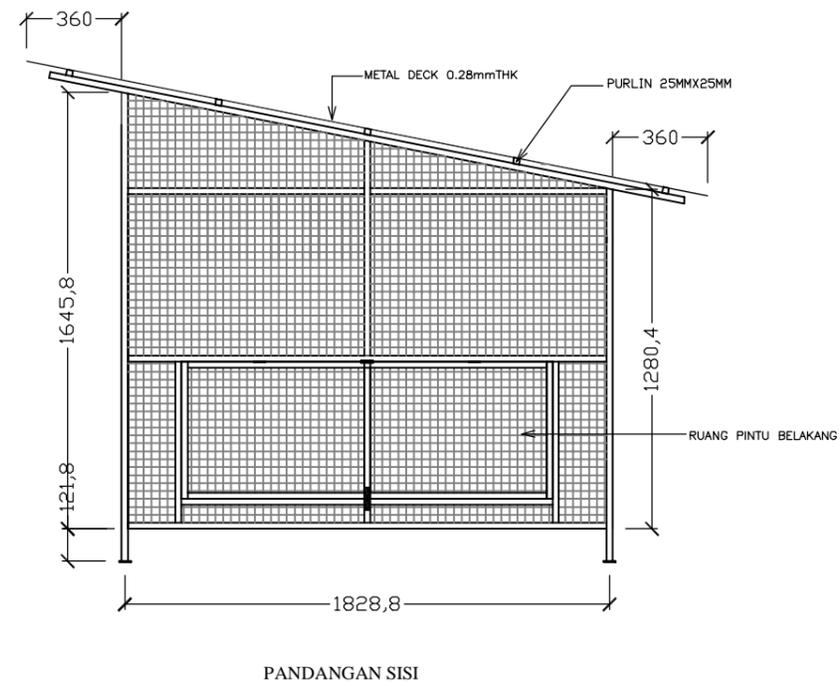
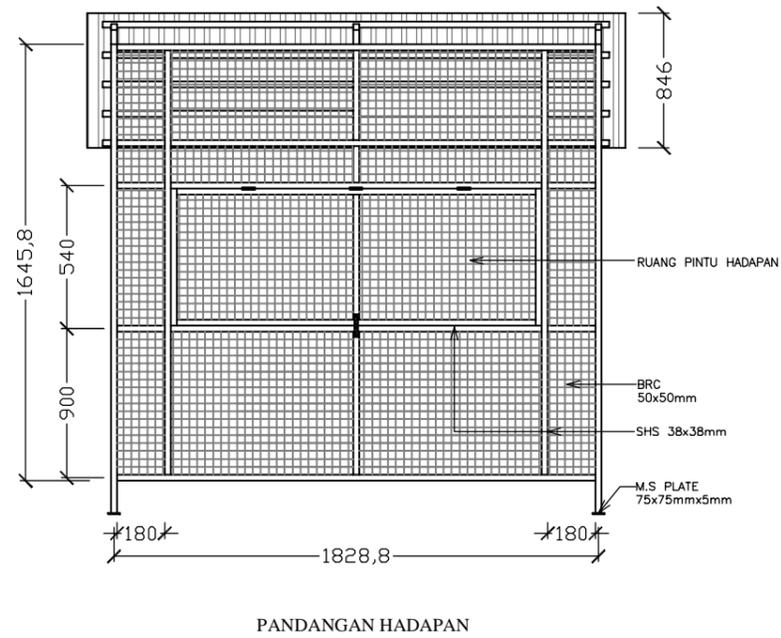
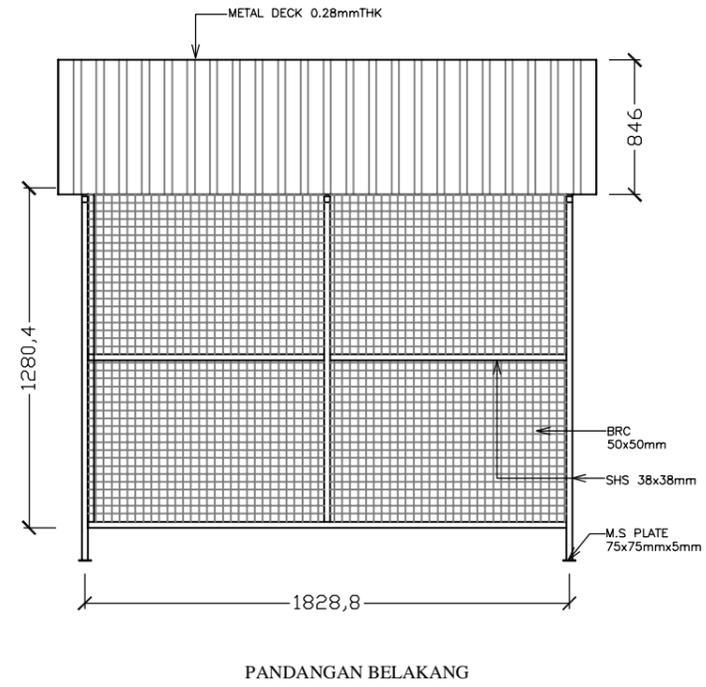
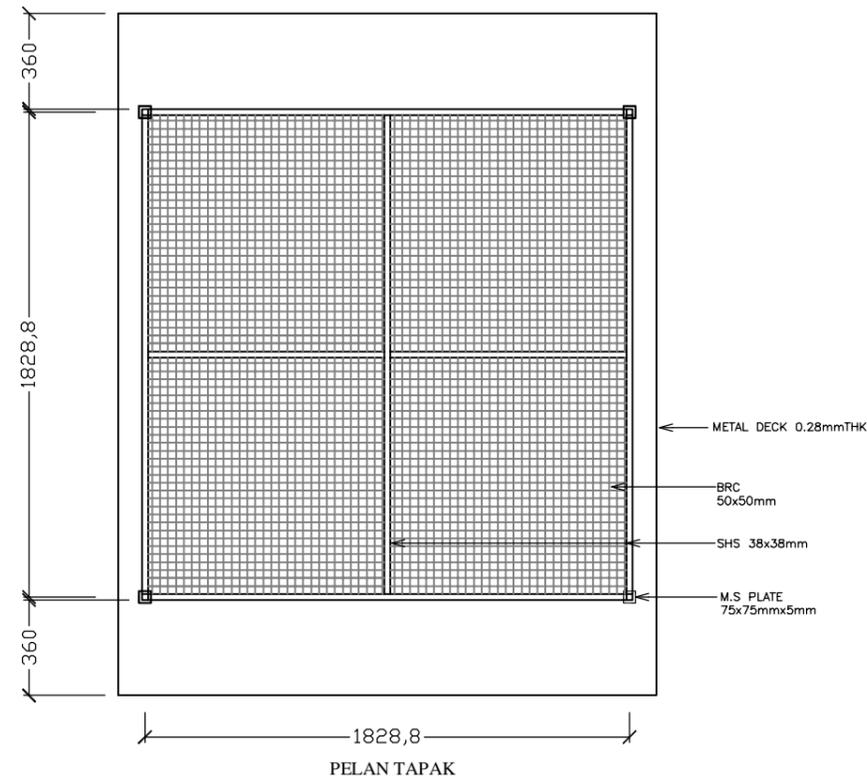
PEGAWAI UNTUK DIHUBUNGI

Nama :

No Telefon :

BEKAS PELUPUSAN RACUN MAKHLUK PEROSAK

**JABATAN PERTANIAN
BAHAGIAN KEJURUTERAAN
PERTANIAN
43400 SERDANG
SELANGOR DARUL EHSAN**

DILUKIS	HALMI B RASIDI
DIREKA	MOHD.RAZI B. MAD AMIN
DISEMAK	TN.HJ AZIZ @ AWANG B.MAT ALI
DILULUS	PENGARAH KEJURUTERAAN PERTANIAN

PROJEK
**BEKAS PELUPUSAN RACUN MAKHLUK
PEROSAK**

TAJUK
REKABENTUK

TEMPAT
TANJUNG KARANG, SELANGOR

UKURAN	MILLIMETER
SKALA	NOT TO SCALE
TARIKH	FEB.2015
FAIL	RSISA RACUN DWG
NO.LUKISAN	

LAPORAN PEMERIKSAAN SYARIKAT KITAR SEMULA

1.0 MAKLUMAT PREMIS YANG DIPERIKSA

Nama Syarikat	
Alamat	
No Fail Rujukan	
Tarikh & Masa Pemeriksaan	
Jenis Perniagaan	
Pegawai Pemeriksa	1.
	2.
	3.

2.0 PEMERIKSAAN PREMIS

BIL	DOKUMEN	STATUS	CATATAN
1.	Lesen/Kelulusan	☐ Ada ☐ Tiada	
2.	Tempoh Sah Lesen		

Ulasan Pegawai Pemeriksa:

Tandatangan :
 Nama :
 Jawatan :
 Tarikh :

Pemilik Kilang / Wakil

Adalah diakui bahawa pemeriksaan premis dijalankan dengan kehadiran saya

Tandatangan :
 Nama :
 No Kad Pengenalan :
 Tarikh :
 Cop Syarikat

JOM KITAR SEMULA

BEKAS RACUN PEROSAK ANDA

Tuang sehingga habis sisa racun perosak ke dalam tong penyembur dan tunggu kira-kira 30 saat

-

1 Isikan suku air bersih ke dalam bekas kosong
-

2 Tutupkan bekas dengan penutup dan goncang selama 30 saat
-

3 Tuang air bilasan ke dalam tong penyembur
-

4 Ulang langkah 1, 2 dan 3 untuk bilasan kedua dan ketiga
-

5 Cuci bahagian luar bekas dengan bersih dan tebuk
-

6 Keringkan bekas secara terbalik dan hantar ke pusat pengumpulan

Prosedur bilas 3 kali

JADUAL

Keanggotaan dan Peranan Jawatan Kuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Kebangsaan

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Pengerusi	Timbalan Ketua Pengarah Pertanian (Pengurusan & Regulatori)	(a) Sebagai pengerusi tetap mesyuarat Jawatankuasa; (b) Menjelaskan tujuan mesyuarat diadakan dan agenda-agenda mesyuarat yang perlu dibincangkan; (c) Pengerusi dan mesyuarat memutuskan hasil perbincangan atau pembentangan dalam mesyuarat Jawatankuasa yang diadakan; dan (d) Memastikan mesyuarat diadakan sekurang - kurangnya satu (1) kali setahun atau mengikut keperluan isu dan permasalahan yang hendak dibincangkan di peringkat Jawatankuasa.
Setiausaha (Kebangsaan)	Ketua Unit Toksikologi, Seksyen Penilaian Teknikal BKRPB	(a) Mengumpul dan menyemak pelaporan kemajuan Program Kitar Semula daripada negeri untuk dilaporkan di dalam Mesyuarat JK Program Kitar Semula Peringkat Kebangsaan; (b) Memastikan prosedur mesyuarat dipatuhi; dan (c) Persediaan sebelum, semasa dan selepas mesyuarat Jawatankuasa dipatuhi. <u>Sebelum mesyuarat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Berbincang dengan Pengerusi untuk penetapan tarikh dan agenda mesyuarat; • Penyediaan tempat, makan, minum, edaran surat jemputan; • <i>Follow up</i> kehadiran ahli mesyuarat; dan • Penyediaan bahan-bahan edaran mesyuarat /<i>folder</i> mesyuarat

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Setiausaha (Kebangsaan)	Ketua Unit Toksikologi, Seksyen Penilaian Teknikal BKRPB	<p><u>Semasa mesyuarat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mengedarkan bahan perbincangan; • Mencatat minit; dan • Memastikan mesyuarat berjalan lancar <p><u>Selepas mesyuarat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Menyediakan minit mesyuarat dalam tempoh empat belas (14) hari selepas mesyuarat untuk semakan dan kelulusan Pengerusi Jawatankuasa; ▪ Mengedarkan minit mesyuarat yang telah disahkan oleh Pengerusi dalam tempoh tiga puluh (30) hari selepas mesyuarat dijalankan; dan ▪ Meminta maklum balas daripada ahli mesyuarat berkaitan tindakan yang perlu dilaksanakan mengikut keputusan mesyuarat sebagaimana edaran minit mesyuarat.
Ahli Jawatankuasa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pengarah BKRPB 2. Pengarah Bahagian Pembangunan Industri Tanaman (BPIT) 3. Pengarah Bahagian Pengembangan Pertanian (BPP) 4. Pengarah Bahagian Kawalan Kualiti Tanaman (BKKT) 5. Pengarah Bahagian Perkhidmatan Makmal (BPM) 	<ol style="list-style-type: none"> (a) Wajib menghadiri mesyuarat yang ditetapkan; (b) Mengambil bahagian dan memberi cadangan berkaitan isu dan permasalahan yang dibincangkan dalam mesyuarat; (c) Memberi ulasan dan komentar berkaitan isu yang dibentangkan; dan (d) Mengambil tindakan yang sewajarnya ke atas sebarang keputusan mesyuarat yang telah dipersetujui dalam mesyuarat Jawatankuasa.

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Ahli Jawatankuasa	<ul style="list-style-type: none"> 6. Pengarah Bahagian Pertanian Bandar (BPB) 7. Pengarah Pertanian Negeri 8. Jabatan Alam Sekitar (JAS) 9. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) 10. Kementerian Perumahan & Kerajaan Tempatan (KPKT) 11. Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (DOSH) 12. Lembaga Pertubuhan Peladang (LPP) 13. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) 14. Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA) 15. Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA) 16. Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB) 17. Lembaga Perindustrian Nanas Malaysia (LPNM) 	

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Ahli Jawatankuasa	18. Pihak Industri (MCPA, MPOA, MPMA) 19. Ketua Seksyen Pendaftaran & Pematuhan 20. Ketua Seksyen Penilaian Teknikal 21. Ketua Seksyen Penguatkuasaan 22. Ketua Seksyen Pelesenan	
Ahli-ahli Tambahan (<i>Co-Opted Members</i>)	1. Ketua Unit Spesifikasi Produk 2. Ketua Unit Efikasi 3. Ketua Unit Residu 4. Lain-lain Jabatan/ Agensi/ NGO/ Sektor Swasta/ Korporat/	(a) Ahli-ahli (<i>Co-Opted Members</i>) boleh dilantik mengikut kesesuaian isu yang dibincangkan mengikut agenda mesyuarat. Wakil Jabatan/ Agensi yang dijemput sebagai pakar rujuk/ penasihat pakar dalam bidang masing-masing; (b) Menghadiri mesyuarat atas jemputan; (c) Mengambil bahagian dan memberi maklumbalas berkaitan mesyuarat; (d) Memberi ulasan dan komentar berkaitan isu yang dibentangkan; dan (e) Mengambil tindakan yang sewajarnya ke atas sebarang keputusan mesyuarat yang telah dipersetujui dalam mesyuarat Jawatankuasa.

Jadual 2

Keanggotaan dan Peranan Jawatan Kuasa Program Kitar Semula Bekas Racun Perosak Peringkat Negeri

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Pengerusi	Pengarah Pertanian Negeri/Timbangan Pengarah	(a) Sebagai pengerusi tetap mesyuarat Jawatankuasa; (b) Memulakan mesyuarat setelah cukup ahli pada waktu yang ditetapkan; (c) Menjelaskan tujuan mesyuarat diadakan dan agenda-agenda mesyuarat yang perlu dibincangkan; (d) Pembuat keputusan hasil perbincangan atau pembentangan dalam mesyuarat Jawatankuasa yang diadakan; (e) Memastikan mesyuarat diadakan sekurang- kurangnya dua (2) kali atau lebih dalam setahun mengikut keperluan isu dan permasalahan yang hendak diperbincangkan di peringkat Jawatankuasa; dan (f) Sekiranya pengerusi tidak dapat mempengerusikan mesyuarat Jawatankuasa, Timbalan Pengarah boleh menjadi Pengerusi ganti.
Setiausaha (Negeri)	Kuasa Usaha (KU) BKRPB Negeri / Desk Officer Negeri (Bahagian Pengembangan Pertanian WP Labuan)	(a) Membantu menyelaras aktiviti program kitar semula di daerah.; (b) Memastikan prosedur mesyuarat dipatuhi; (c) Persediaan sebelum, semasa dan selepas mesyuarat Jawatankuasa dipatuhi; <u>Sebelum mesyuarat:</u> <ul style="list-style-type: none"> • Berbincang dengan Pengerusi untuk penetapan tarikh dan agenda mesyuarat; • Penyediaan tempat, makan, minum, edaran surat jemputan; • <i>Follow up</i> kehadiran ahli mesyuarat; dan • Penyediaan bahan-bahan edaran mesyuarat /<i>folder</i> mesyuarat

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Setiausaha (Negeri)	Kuasa Usaha (KU) BKRPB Negeri / Desk Officer Negeri (Bahagian Pengembangan Pertanian WP Labuan)	<p><u>Semasa mesyuarat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mengedar bahan perbincangan; • Mencatat minit; dan • Memastikan mesyuarat berjalan lancar <p><u>Selepas mesyuarat:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Menyediakan minit mesyuarat dalam tempoh empat belas (14) hari selepas mesyuarat untuk semakan dan kelulusan Pengerusi Jawatankuasa; • Mengedarkan minit mesyuarat yang telah disahkan oleh Pengerusi dalam tempoh tiga puluh (30) hari selepas mesyuarat dijalankan; dan • Meminta maklum balas daripada ahli mesyuarat berkaitan tindakan yang perlu dilaksanakan mengikut keputusan mesyuarat sebagaimana edaran minit mesyuarat. • Menyediakan dan mengemukakan pelaporan kemajuan Program Kitar Semula yang telah dianalisa di peringkat negeri yang dikelolai oleh Jabatan Pertanian, MADA, KADA dan lain-lain ke Setiausaha (Kebangsaan) pada setiap enam (6) bulan. (Format pelaporan adalah seperti Lampiran 1).
Desk Officer Negeri	Jabatan Pertanian Negeri	<p>(a) Menyelaras aktiviti program kitar semula di daerah;</p> <p>(b) Menyediakan dan mengemukakan pelaporan kemajuan Program Kitar Semula yang telah dianalisa ke Setiausaha (Negeri) setiap tiga (3) bulan untuk dibentangkan semasa mesyuarat (Format pelaporan adalah seperti Lampiran 1).</p>

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Ahli Jawatankuasa	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pegawai Pertanian Daerah 2. Penolong Pegawai Pertanian/ APT 3. Bahagian Pengembangan Pertanian (BPP) 4. Bahagian Kawalan Kualiti Tanaman (BKKT) 5. Bahagian Biosekuriti Tumbuhan (BBT) 6. Jabatan Alam Sekitar (JAS) 7. Kementerian Kesihatan Malaysia (KKM) 8. Jabatan Keselamatan dan Kesihatan Pekerjaan (DOSH) 9. Lembaga Pertubuhan Peladang (LPP) 10. Lembaga Kemajuan Pertanian Kemubu (KADA) 11. Lembaga Kemajuan Pertanian Muda (MADA) 12. Kawasan Pembangunan Pertanian Bersepadu (IADA) 13. Lembaga Minyak Sawit Malaysia (MPOB) 	<p>(a) Wajib menghadiri mesyuarat yang ditetapkan;</p> <p>(b) Mengambil bahagian dan memberi cadangan berkaitan isu dan permasalahan yang dibincangkan dalam mesyuarat;</p> <p>(c) Memberi ulasan dan komentar berkaitan isu yang dibentangkan; dan</p> <p>(d) Mengambil tindakan yang sewajarnya ke atas sebarang keputusan mesyuarat yang telah dipersetujui dalam mesyuarat Jawatankuasa.</p>

KEANGGOTAAN	JAWATAN / SEKSYEN	PERANAN
Ahli Jawatankuasa	14. Lembaga Perindustrian Nenas Malaysia (LPNM) 15. Pihak Industri (MCPA, MPOA, MPMA) 16. Lain-lain agensi yang terlibat mengikut keperluan JK Peringkat Negeri	
Ahli-ahli Tambahan (<i>Co-Opted Members</i>)	Lain-lain Jabatan/ Agensi/ NGO/Sektor Swasta/ Korporat	(a) Ahli-ahli (<i>Co-Opted Members</i>) boleh dilantik mengikut kesesuaian isu yang dibincangkan mengikut agenda mesyuarat. Wakil Jabatan/ Agensi yang dijemput sebagai pakar rujuk/ penasihat pakar dalam bidang masing-masing; (b) Menghadiri mesyuarat atas jemputan; (c) Mengambil bahagian dan memberi maklumbalas berkaitan mesyuarat; (d) Memberi ulasan dan komentar berkaitan isu yang dibentangkan; dan (e) Mengambil tindakan yang sewajarnya ke atas sebarang keputusan mesyuarat yang telah dipersetujui dalam mesyuarat Jawatankuasa.

Bagi Wilayah Persekutuan Labuan, dipengerusikan oleh Pengarah Pertanian Negeri Labuan. Setiausaha (Negeri) dan *Desk Officer* Negeri adalah pegawai daripada Jabatan Pertanian Labuan.